
**ERZİNCAN MERKEZ İLKÖĞRETİM OKULLARI İKİNCİ
KADEMEDE OKUYAN BAZI ÖĞRENCİLERDEKİ TELAFFUZ
PROBLEMLERİ**

**LES PROBLEMES D'ARTICULATION AUX CERTAINS DES
ELEVES LISANT AU SECONDAIRE DEGRE DES ECOLES DE
L'ENSEIGNEMENT PRIMAIRE ERZİNCAN**

Ali ÇİÇEK*

ÖZET

Erzincan Merkez İlköğretim Okulları ikinci kademe de okumakta olan öğrencilerden bazılarında bulunan çeşitli telaffuz problemlerini tespit etmek üzere hazırlanan bu araştırma kapsamındaki 11 soruluk anket formu, merkezdeki 38 ilköğretim okulunda görevli Türkçe öğretmenlerine uygulanmıştır. Sorulara verilen cevaplar bilgisayar ortamında tek tek işaretlenerek tablolar hâline dönüştürüldükten sonra, her biri kendi içinde yorumlanmış, eldeki bilgiler bu alanda yapılan diğer araştırma sonuçlarıyla desteklenmiştir.

Anahtar kelimeler: Telaffuz problemleri, Türkçe öğretmenleri, ilköğretim

RESUME

On a été appliqué la présente enquête contenant 11 questions dans cette recherche pour préciser les problèmes d'articulation aux certains des élèves lisant au secondaire degré des écoles de l'Enseignement Primaire Erzincan aux 38 professeurs de turc étant chargé à ces écoles. On a été interprété toutes les réponses, après avoir préparé en graphique ces données et nous avons étayé ces données avec les autres recherches dans ce domaine.

Mots clefs: Problèmes d'articulation, professeurs de turc, enseignement primaire

GİRİŞ

Erzincan Merkez İlköğretim Okulları ikinci kademe de okumakta olan öğrencilerden bazılarında bulunan değişik telaffuz problemlerini tespit etmek amacıyla hazırlanan bu anket formu, Erzincan Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 28.04.04 tarih ve B.08.4.MEM.4.24.00.06-323 sayılı müsaade yazıları doğrultusunda, 38 merkez ilköğretim okulunda görev yapmakta olan 38 Türkçe öğretmenine uygulanmıştır. İlgili müdürlükten alınan bilgi ve verilere göre, bu okullarda 7 000'in üzerinde öğrenci öğrenim görmektedir. Ancak

* Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Erzincan

mevcut araştırma kapsamında bu öğrencilerden yalnızca 1500 kadarı öğretmenlerinin bilgileri dahilinde sorgulanmış, kendilerinde var olan telaffuz problemleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bilindiği üzere bir öğretmen, öğrencisinin çeşitli problemlerini, özelde telaffuz problemlerini ders esnasında daha rahat ve daha iyi bir biçimde görüp tespit edebilir ve böylelikle daha gerçekçi verileri ortaya çıkarabilir. Bu sebeple, öğrencilerde bulunması muhtemel telaffuz problemlerini tespit etmek üzere hazırlanan araştırma anketinde bu uygulama yöntemi esas alınmıştır.

Telaffuz kelimesi, Türkçe Sözlük'te (TDK, 1988) 'söyleyiş, boğumlanma' olarak tanımlanırken, Larousse'da "Bir dilin farklı seslerinin açık ve seçik bir biçimde işittirilmesi, anlaşılması" şeklinde tarif edilmiştir. Diğer tanımlarda ise, "Gırtlaktan başlayarak dudaklara ve burun deliklerine kadar ses organlarının dil sesleri, seslikleri çıkarmak üzere ses yolunu şekillendirme, daraltma ve kapatma hareketlerinde boğumlanma" (Banguoğlu, 1998; 32); çeşitli simge ve sembollere dayalı olarak dil, bir kişinin başka kişi veya kişilerle alışveriş yapması, onlarla hayatını kuşatan çok çeşitli konularda anlaşılır bir telaffuza bağlı iletişim ortaya koyması, sözlü olarak etkileşime girmesi (T. Jersıld, 1979; 505) ifadeleri yer almaktadır.

Türkçe bildiklerimizi, düşündüklerimizi çevremizde görüp incelediklerimizi, okuyup anladıklarımızı, bir diğer söyleyişle hayattaki bütün kazanımlarımızı ifade etme, telaffuz etme, başkasına aktarma imkânı sağlayan bir mihver ve beceri dersidir (Alperen, 2001; 82). Bilindiği üzere Türkçenin okullarda doğru telaffuzu, öğrencinin öğrenim etkinliklerini yerine getirmesi ve onun toplumda kendine özgü bir yer edinmesi açısından çok önemlidir. Bu sebeple telaffuz, dil yapılanmasında üzerinde özellikle durulması gereken temel etkidir, araştırmamızdaki öncelikli amaç da budur.

İnsanın ses organları küçükken belirip şekillendiği için (Yavuz vd, 1996; 61) başlangıç itibarıyla seslerin doğru telaffuz edilmesi çok önemlidir. Telaffuz noktasında dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de; ses yolu boyunca hiçbir engelle karşılaşmadan çıkan seslerin çeşitli dil birlikleri hâline dönüşmesinde en önemli rolü oynayan ve söylenişlerinde uzunluk ve kısalık bulunan seslerin yani ünlülerin (Ergin, 1993; 34-35) doğru telaffuz edilmeleri gerekir, bu seslerin telaffuzlarına dikkat edilmediği zaman ciddi birtakım yanlışlıklar ortaya çıkmaktadır.

Doğuştan itibaren kendisine yöneltilen konuşma işaretlerini işleme koyabilecek ve konuşma seslerini ayırt edebilecek şekilde donatılan (Akyol 2001; 138) ve başlangıç itibarıyla hemen her sesi çıkarabilecek kapasitede olan insanın, kendi ana dilindeki seslere ait belli bir telaffuz eğitiminden sonra özellikle başka dillerin seslerini çıkarması zorlaşır, hatta ağızlar ön

plana çıkarıldığında benzer durum kısmen ana dil için de geçerli olabilir. Mesela bazı yörelere ait telaffuz biçimlerinin çok zor değiştiği, böylesi mahallî telaffuz biçimlerinin ancak uzun emekler sonucu düzgün hâle dönüştüğü bilinmektedir. Ayrıca İstanbul ağız üzerine şekillenmiş olan Türkiye Türkçesinin telaffuz farklılıkları büyük çoğunlukla küçük ağız değişikliklerinden doğmaktadır. (Aksan, 1995; 141). Ağız farklılıklarını, çoğu yöremizde olduğu gibi Erzincan'da da hissetmekteyiz. Erzincanlı yaşlı kişilerdeki yöresel ağzın etkin bir biçimde devam ettiğini ve kolay kolay değişmediğini görmekteyiz. Bu durumdaki veliler çocuklarını çeşitli şekillerde etkilediklerinden okul ortamında yöresel ağız tesirli olmaktadır.

Çocuk başlangıç itibarıyla yakından uzağa, bilinenden bilinmeyene kuralı gereği kelimeleri tanımaya çalışır; aşağı yukarı on yaşından sonra ise somuttan soyuta ve özelden genele yönelir ve bu yönelmeyle beraber çeşitli telaffuz problemleri ortaya çıkmaya başlar. Öğrencilerin telaffuz problemlerini oluşturan bu yöneliş sebeplerinin yanında diğer unsurlar olarak şunları sayabiliriz: Kelimelerin sözlük girişlerini anlamamak, kısaltmaların anlamını bilmemek, sözlükteki telaffuz kullanımını bilmemek, seslendirme şekillerini, ses değerlerini, vurgu işaretlerini anlamamak vb. (Akyol 2001; 154) durumlar düzgün bir konuşmanın ve okumanın ortaya konmasına da engeldir, doğru bir dil yapılanması için de doğru seslendirmeye ve telaffuza ihtiyaç vardır.

Telaffuz bozuklukları daha çok, bir grup içerisinde veya toplum önünde konuşma yapılırken ortaya çıkar. Bu bozukluklar içerisinde çeşitli etkenlerin yanında telaffuz hataları önemli bir yer tutmaktadır. (Özbay, 2002; 99)

Bir dilin günlük hayatta düzgün bir biçimde kullanılması öncelikle onun telaffuzunun doğru öğrenilmesiyle mümkündür. (Akyol, 2001, 138). Çünkü doğru telaffuz biçimi öğrencinin başarısı için öncelikli eğitim alanı olarak ele alınmaktadır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, Erzincan Merkez İlköğretim Okulları ikinci kademedeki okumakta olan öğrencilerin genelde bütün derslerde, özeldi Türkçe dersinde karşılaştıkları bazı telaffuz problemlerini bu dersi veren öğretmenlerin tespitleri doğrultusunda çeşitli teknikler yardımıyla ortaya koymaktır.

HİPOTEZ

Öğrencilerin öğrenim hayatlarındaki bazı başarısızlıklarının birtakım telaffuz problemleriyle yakından ilişkili olduğu bilinmektedir. Bu düşünceye dayalı olarak aşağıdaki sorular yardımıyla Erzincan Merkez İlköğretim Okulları ikinci kademedeki okumakta olan öğrencilerden bazılarındaki telaffuz problemlerinin tespiti yapılacaktır:

1. Derslerde yerel ağızla konuşan öğrenciler var mıdır?
2. Öğrenciler, yaz tatili dönüşü bazı telaffuz problemleri yaşamakta mıdır?
3. Telaffuz probleminin cinsiyetle bir ilgisi var mıdır?
4. Anne baba mesleğinin telaffuz problemi üzerinde bir etkisi var mıdır?
5. Hangi meslek grubunun çocukları daha çok telaffuz problemi yaşamaktadır?
6. Ailelerin ekonomik durumları öğrencilerin telaffuz gelişimini nasıl etkilemektedir?
7. Öğrenciler daha çok hangi harfin söylenişinde birtakım telaffuz problemleri yaşamaktadırlar?
8. Telaffuz problemi bulunan öğrenciler arasında kekemelik sorunu yaşayan var mıdır?
9. Telaffuz problemi, sayısal ve sözel yeteneği olan öğrencilerden hangisinde daha çok bulunmaktadır?
10. Ses kısıklığı, ses bozukluğu vb. fiziksel sıkıntılar öğrenciler arasında bir telaffuz problemi meydana getirmekte midir?
11. Telaffuz problemi yaşayan öğrenciler arasında ağızda ve dudaklarda doğuştan veya sonradan meydana gelen konuşma mekanizması bozukluğu bulunan var mıdır?

YÖNTEM

Bu araştırmaya esas olmak üzere Erzincan Merkez İlçede bulunan toplam 44 ilköğretim okulundan 38'i seçilmiştir. Seçilen bu okullarda görev yapmakta olan 38 Türkçe öğretmenine ders verdikleri sınıflardaki öğrencilerinde tespit ettikleri telaffuz problemlerini birinci elden ortaya koymaları amacıyla bir anket uygulanmıştır. Bu yolla elde edilen bilgiler belli bir incelemeden sonra tablolaştırılmak suretiyle yorumlanmaya çalışılmıştır.

TESPİTLER VE YORUM

1. Derslerde yerel ağızla konuşmanın telaffuz üzerindeki etkisi :

Tablo 1’de yerel ağızla konuşan öğrencilerin oranının % 84,2’ye ulaştığı görülmektedir. Bu soruya “evet” diyen öğretmenlerin belirttikleri öğrenci sayısı 555’dir. Ayrıca evet dediği hâlde miktar belirtmeyenler ve aynı şekilde sayı belirtmeksizin “Öğrencilerin bir büyük çoğunluğu yerel ağızla konuşuyor” diyenler bu rakama dahil değildir. Mevcut veriler göz önüne alındığında öğrencilerin çok büyük bir kısmının yerel ağızla konuştuğu ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin önemli bir kısmının okul içerisinde yerel ağızla konuşmalarının çeşitli sebeplerinden biri olarak Erzincan merkezinde ve ilçelerinde altı farklı ağız grubunun bulunduğu (Sağır 1995; 6) tespiti öncelikli etken olarak ele alınabilir. Bu yapılanmanın önemli bir telaffuz problemi teşkil ettiği ifade edilebilir.

Yerel ağızla konuşan öğrencilerin derslerde çeşitli ifade problemi yaşadıklarını Fakültemizde vermekte olduğumuz Türkçe Yazılı Anlatım ve Türkçe Sözlü Anlatım derslerinde de görmekteyiz. Bu durumdaki bazı öğrenciler, önceden bize gelerek derse katılmak istemediklerini ifade etmektedirler.

Diğer taraftan elde edilen mevcut veriler dahilinde bu soruya “hayır” diyenlerin oranının çok düşük olması bu hususta birtakım tedbirlerin alınmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır

Tablo 1. Derslerde yerel ağızla konuşan öğrencilerin dağılım frekansı :

	Frekans	%
Evet	32	84,2
Hayır	6	15,8
Toplam	38	100,0

2. Yaz tatili dönüşü öğrencilerin bazılarında görülen telaffuz problemi:

Bu soruya “evet” diyenlerin % 31,6’lık oranla, “hayır” diyenlerden fazla olması ve “kısmen” diyenlerin % 60,5 gibi yüksek bir orana ulaşması bu noktada telaffuzla ilgili bazı problemlerin olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla tablo 2’den, öğrencilerin okul ortamından geçici bir süre de olsa uzaklaşmalarının telaffuz yönünden problem yaşamalarına sebep olduğu anlaşılmaktadır. Yaz tatilinde okuldan uzak kalan öğrenci sürekli olarak aile ortamı, çevre ve diğer mekânlarda bulunmaktadır. Okul dışı bu ortamlar ise,

tablodan anlaşıldığı kadarıyla öğrencinin telaffuzunu çoğu kere olumsuz yönde etkilemektedir.

Tablo 2. Yaz tatili dönüşü öğrencilerde görülen telaffuz problemlerinin dağılım frekansı

	Frekans	%
Evet	12	31,6
Kısmen	23	60,5
Hayır	3	7,9
Toplam	38	100,0

3. Telaffuz probleminin cinsiyet farklılığıyla olan ilişkisi :

Tablo 3'te cinsiyet farklılığına bağlı olarak telaffuzda karşılaşılan problemlerle ilgili tespitler verilmiştir. Bu verilere göre telaffuz problemi yaşayan kız öğrencilerin oranı % 2, 6 iken aynı durumdaki erkek öğrencilerin oranı 68,4 gibi çok yüksek bir seviyede bulunmaktadır. Bu tablo, erkek öğrencilerle kız öğrencilerin telaffuz konusunda farklı konumda olduklarını, diğer bir ifadeyle kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha düzgün bir telaffuz becerisine sahip olduklarını veya en azından o beceriyi ortaya koymak için yoğun bir gayret içerisinde olduklarını göstermektedir. Bilindiği üzere cinsiyetler arasında birtakım farklılıklar olduğu gibi benzerlikler de bulunmaktadır. (Temel ve Aksoy, 2001; 98). Bu farklılığın çeşitli sebeplerinden biri olarak son on beş yıldan beri kademeli bir biçimde okullarda kızların erkeklerden daha başarılı oldukları görülmekte olduğu, bu olgunun hem araştırmanın yapıldığı Québec'te, hem de bazı gelişmiş ülkelerde böyle seyrettiği (wwwens.uqac.ca/~flabelle/socio/genre.htm) tespit edilmiştir. Diğer taraftan ilkököl yıllarında kız ve erkek öğrencilerin kendi yeteneklerine göre çeşitli etkinlikler içerisinde oldukları, ancak orta öğretimin sonuna doğru erkek öğrencilerin kendilerine olan özgüvenlerinin arttığı gözlenmiştir (Kızıltepe, 2004; 100). Ayrıca yapılan bazı araştırmalara göre cinsiyet faktörünün konuşmada etkili olduğu ve kız çocuklarının erkek çocuklardan daha önce konuştuğu görülmüştür. (Aydın vd., 2002; 101). Bir diğer tespit ise, orta çocuklukta kızların erkeklerden daha iyi sözel becerilere sahip oldukları ortaya konmuştur. (Grander ve Gardiner, 1993; 374) Bunlara bağlı olarak genelde kız öğrencilerin konuşma ve kendilerini ifade etme hususunda erkek öğrencilerden daha dikkatli oldukları söylenebilir.

Tablo 3. Cinsiyete dayalı telaffuz problemlerinin dağılım frekansı:

	Frekans	%
Kız	1	2,6
Erkek	26	68,4
Kız yada Erkek	11	28,9
Toplam	38	100,0

4. Telaffuz probleminin anne ve baba mesleğiyle olan ilişkisi

Tablo 4'te anne ve baba mesleğinin çocuğun okul ortamındaki telaffuzu üzerine olan etkisinin % 86'lık bir oranla çok yüksek bir seviyede bulunduğu gözlemlenmektedir. Bu verilere dayanılarak çocuğun telaffuz eğitimi ve bu hususta belirli bir yapı kazanmasında ailenin önemini diğer çevrelerden daha etkin bir güce sahip olduğu ifade edilebilir. Ayrıca çocuk okulda aldığı telaffuz becerisini ve diğer öğrendiklerini ailede pekiştirmektedir. Bu pekiştirme biçimi olumlu olduğu gibi engelleyici ve olumsuz bir tarzda da olabilmektedir. (Başaran, 1985; 167)

Tablo 4. Telaffuz problemlerinde anne ve baba mesleğinin etkisine verilen cevapların dağılım frekansı

	Frekans	%
Evet	33	86,8
Hayır	5	13,2
Toplam	38	100,0

5. Meslek grubu farlılığından doğan telaffuz problemi

Bu soruya verilen cevaplara göre % 5.3 oranla serbest meslek grubunun çocukları telaffuz problemini en az yaşayan kesim olurken, ikinci sırada % 10,5 oranla memur çocukları bulunmaktadır. Esnaf çocukları % 84,2'lik oranla telaffuz problemini en yoğun bir biçimde yaşayan grubu meydana getirmektedirler. Bu dağılım bize, anne ve babanın öğrenim durumunun çocuğun okul ortamındaki telaffuzuna etki ettiğini göstermektedir. Çünkü çok defa, çocuk ailesinin öğrenim durumuna göre şekillenebilmekte ve kendini ifade edebilmektedir. Dolayısıyla anne ve babaların çocuklarıyla konuşurken Türkçenin telaffuzuna azamî derecede dikkat etmeleri gerekmektedir.

Tablo 5. Hangi meslek grubunun çocuklarında daha çok telaffuz problemi bulunduğu frekansının dağılımı

	Frekans	%
Memur-İşçi	4	10,5
Esnaf	32	84,2
Serbest meslek	2	5,3
Toplam	38	100,0

6. Ailenin ekonomik durumunun telaffuz problemine olan etkisi :

Tablo 6’da ailenin ekonomik durumunun çocuğun telaffuz gelişimini önemli ölçüde etkilediği görülmektedir. Bu soruyu “olumlu” olarak cevaplayanların oranı % 28,9 iken, bunu % 47,4’lük oranla “olumsuz”u ve % 23 ile “etkilememektedir” cevabını seçenler izlemektedir. Her mesleğin aşağı yukarı kendine özgü bir dili, bir kelime hazinesi bulunduğu düşünülürse çocuk, anne ve babasının evde kullandıkları kelime ve telaffuz biçimlerden tabii olarak etkilenecektir. Çocuk, anne ve babasının mesleğiyle ilgili kelimelerin telaffuzlarını sürekli olarak evde duyacağı için okul ortamındaki telaffuzu da bundan doğal olarak etkilenecektir.

Tablo 6. Ailenin ekonomik durumunun telaffuz problemine etkisinin dağılım frekansı

	Frekans	%
Olumlu	11	28,9
Olumsuz	18	47,4
Etkilememektedir	9	23,7
Toplam	38	100,0

7. Öğrencilerin hatalı olarak çıkardıkları seslerin meydana getirdiği telaffuz problemi

Tablo 7’den anlaşıldığı kadarıyla öğrencilerin telaffuzunda zorluk çektikleri seslerin başında % 19’luk bir oranla **r** harfi gelmektedir. Onu % 17 ile **s** harfi izlemekte, **g** harfi % 10’luk oranla 3. sırada bulunmaktadır. Telaffuzunda zorluk çekilen diğer sesler tablodaki oranlarıyla verilmiştir. Bu oranları benzer araştırmalardaki tespitlerle karşılaştırdığımızda paralellikler ve farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Yapılan bir araştırmada, ilköğretimin ilk sınıflarındaki öğrencilerin genellikle **k, l, r, s** vb. sesleri tam olarak telaffuz

edemedikleri (Kavcar vd., 1995; 81) ifade edilmiştir. Bazı araştırmacılar ise, iki ile beş yaş arasında elli bir çocuğa çeşitli resimler göstererek çıkardıkları sesleri kaydetmişler en zor çıkarılan seslerin **f, s, z** olduğu tespit etmişlerdir. (Cole- J.B:Morgan; 2001). Telaffuzunda zorluk çekilen seslerin toplumdaki topluma farklılık göstermesi, dillere ait temel seslerin telaffuz farkından ileri gelmektedir.

Telaffuzunda sıkıntı çekilen sesler, imkânlar dahilinde düzeltilmediği takdirde, eğitim ve öğretimin ilerleyen kademelerinde de artarak problem olmaya devam etmektedirler.

Tablo 7. Sınıflarda sıkça karşılaşılan hatalı harf telaffuzlarının dağılım frekansı

	Sayı	Toplam
R sesi	38	19,00
S sesi	38	17,00
G sesi	38	11,00
Ç sesi	38	10,00
N sesi	38	2,00
P sesi	38	2,00
T sesi	38	1,00
L sesi	38	2,00
Ş sesi	38	2,00
Ğ sesi	38	2,00
K sesi	38	2,00
E sesi	38	1,00

8. Kekemelik problemi olan öğrencilerin telaffuz problemleri

Tablo 8'e göre ankete katılan öğretmenlerin yarısı, ders vermekte oldukları öğrenciler arasında kekemelik probleminin bulunduğunu belirtmişlerdir. Bu soruya "evet" diyen öğretmenlerin belirttikleri öğrenci sayısı 24'tür. Ankete konu olan öğrenci sayısı 1500'ün üzerinde olduğuna göre, bu sayı içerisinde kekemelik problemi yaşayan öğrenci oranı % 1,6'dır.

Bilindiği üzere kekemelik, konuşma bozuklukları içerisinde sıkça rastlanan olumsuzluklardan biri (Özbay, 2002; 99) olup, bir kelimeyi veya bir dil birliğini meydana getiren seslerin birbirini ardınca sıralanamaması, arada bir kopukluğun olması biçiminde ortaya çıkar. Bir başka tespit ise; kekemeliğin temel belirtisi, konuşmanın akıcılığını kaybetmesi, hecelerin

uzatılması ve konuşma sırasında bazı kelimelerin tekrarlanması ifadeleri bulunmaktadır. (Ülgen ve Fidan, 1997; 185). Diğer açıdan kekemelik, öğrencinin öğrenim başarısını önemli derecede olumsuz olarak etkileyen bir telaffuz bozukluğudur.

Tablo 8. Kekemelik problemi olan öğrenci sayısının dağılım frekansı

	Frekans	%
Evet	19	50,0
Hayır	19	50,0
Toplam	38	100,0

9. Telaffuz problemlerinin sayısal ve sözel yeteneği olan öğrencilerdeki dağılımı

Tabloda görüldüğü üzere telaffuz hataları sayısal yeteneği olan öğrencilerde % 63,2, sözel yeteneği olan öğrencilerde ise % 36,8 oranında ortaya çıkmaktadır. Mevcut tespitlere göre telaffuz hataları daha çok sayısal yeteneği olanlarda görülmektedir. Bu tespitin öğrencinin yeteneği ve yöneldiği alanla ilgili olduğu da bilinmektedir. Bu tespitimize paralel oranları nispi sapsmalarla yüksek öğretim de görmekteyiz.

Tablo 9. Sayısal ve sözel yetenekli öğrencilerdeki dağılım frekansı

	Frekans	%
Sayısal	24	63,2
Sözel	14	36,8
Toplam	38	100,0

10. Öğrencilerde ses kısıklığının meydana getirdiği telaffuz problemi:

Konuşma bozukluklarından biri de ses kısıklığı ile ilgili olandır. Ses bozukluğu, telaffuzda problemlili ses, kulak tırmalayıcı hoş gitmeyen ses, monotonluk, ses kaybı, gırtlak sesi, nezleli ses, hımhımlık vb. telaffuz bozukluğuna sebep olan unsurlardır. (Özsoy vd., 2002; 81) Ses bozukluğu; daha çok, sesin güç, perde, nitelik ve esneklik vb. özelliklerinin etrafın dikkatini çekecek derecede normal dışı olması, farklılık göstermesi (Enç vd., 146)

ifadeleriyle tanımlanmakta, en önemli telaffuz problemlerinden biri olarak öne çıkarılmaktadır.

Ankete katılan Türkçe öğretmenlerinden 13'ü ders vermekte oldukları öğrencilerinden 40'ında ses kısıklığı probleminin bulunduğunu ifade etmişlerdir. Bu sayıya "çok az öğrenci" cevabını verenler dahil değildir. Bu problemi yaşayan öğrencilerin genel sayı içerisindeki oranı %2,6'dır. Bu, önemli bir oranı ifade etmektedir.

Tablo 10. Öğrencilerde ses kısıklığı dağılım frekansı

	Frekans	%
Evet	13	34,2
Hayır	25	65,8
Toplam	38	100,0

11. Konuşma mekanizması bozuk olan öğrencilerin telaffuz problemleri

Konuşma mekanizması (ağızda ve dudaklarda doğuştan veya sonradan oluşan) hatalı, dudak ve damak yarıklığı, ses ve eklemleme bozukluğu ve benzeri ses yolu bozukluklarıdır. Ankete katılan öğretmenler bu problemleri yaşayan 14 öğrencilerinin bulunduğunu belirtmişlerdir. Bu miktar, araştırma kapsamında sorgulanan öğrenciler içerisinde % 0.9 gibi bir oranı ifade etmektedir.

Tablo 11. Konuşma mekanizması bozuk olan öğrencilerin dağılım frekansı

	Frekans	%
Evet	14	36,8
Hayır	24	63,2
Toplam	38	100,0

SONUÇ

Yukarıda ortaya konan verilere göre, okul ortamında rastlanan telaffuz problemi öğrencinin başarısını olumsuz bir biçimde etkilemektedir. Bunun için telaffuz probleminin çözümü öncelikli olarak ele alınması gereken en önemli dil eğitimi konulardan biridir. Çünkü öğrencilerin gördüklerini, duyduklarını, incelediklerini ve diğer faaliyetlerini doğru ve etkili bir biçimde sözlü ve yazılı olarak anlatma becerisini kazanmaları dili kurallarına uygun, yerli yerinde ve asıl telaffuzuna bağlı bir biçimde kullanmalarıyla mümkündür. Bu kazanımlar her dilin, özellikle Türkçenin kullanımını önemli kılmaktadır (Kavcar, 1995; 5).

Erzincan Merkez İlköğretim Okulları 2. kademedeki okumakta olan öğrencilere öğretmenleri aracılığıyla uygulanan anketteki sorularla öğrencilerde bulunabilecek telaffuz problemleri 11 ayrı soruyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Sorularla ilgili bilgiler kendi içinde değerlendirilmiştir. Ancak telaffuz problemlerini değişik açılardan tespit amacıyla sorular arası bağlantılar da kurulabilir. Örneğin, “cinsiyete dayalı telaffuz problemleri” ile “telaffuz hatalarının sayısal ve sözel yeteneği olan öğrencilerdeki dağılımı” soruları arasında çok yakın bir ilişki olduğu her iki tablodaki verilerden anlaşılmaktadır. İnsan için en önemli ifade aracı olan konuşma faaliyetinin meydana geliş sırasında ses telleri üzerindeki titreşim ve hareketleri tespit etmek amacıyla saniyede 3.000 civarında resim çekebilecek özel makinelere gerek duyulduğu (Aksan, 1995; 181) göz önüne alınırsa dilin telaffuzunun önemi de kendiliğinden ortaya çıkar. Dolayısıyla telaffuzun düzgün olabilmesi için öncelikle ilgili problemlerinin tespit edilmesi, ardından alınabilecek tedbirlerin ortaya konulması ve bunların öğrencilerin üzerinde uygulanması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksan, D., (1995), Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim, TDK, 5. Baskı, ss. 568, Ankara.
- Alperen, N., (2001), Türkçe Okuma ve Yazma Eğitimi Rehberi, Alperen Yay., 7. Baskı, ss. 352, Ankara.
- Aydın, B., Can, G., Ersanlı, K., Kılıç, M., Külahoğlu, Ş., Öztürk, B., Bilge, F., Küçükkaragöz, H., Kısac, İ., Korkmaz, İ., Bilgin, M., (2002), Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, (Editör: Binnur Yeşilyaprak) Pegem Yay., 2. bsk., ss. 285 Ankara.

-
- Banguoğlu, T., (1998), Türkçenin Grameri, TDK , ss. 628, Ankara.
- Başaran, İ. E., (1985), Eğitim Psikolojisi, Sevinç Mat., ss. 368 , Ankara.
- Enç, M., Çağlar, D., Özsoy, Y., (1987), Özel Eğitime Giriş; Ankara Üni., Yay., ss. 396, Ankara.
- Ergin, M., (1993), Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yay., ss. 384, İstanbul.
- Grander, M. J., Gardiner H. W., (1993), Çocuk ve Ergen Gelişimi, İmge Kitabevi Yay., ss. 374, Ankara.
- Jersild, T. A., (1979), Çocuk Psikolojisi, (Çev. Gülseren GÜNCE), Ankara Üni. Yay., s. 699, Ankara.
- Kızıltepe Z., A., (2004), Öğretim Eğitim Psikolojisine Çağdaş Bir Yaklaşım, Ofset Yay., ss. 251, İstanbul.
- Luellâ, C., Morgan, J. B, (2001), Çocukluk ve Gençlik Psikolojisi, (Çev. Belkıs Hâlim Vassaf), Milli Eğt. Yay., ss. 396, İstanbul.
- Özsoy, Y., Özyürek, M., Eripek, S., (2002), Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar “Özel Eğitime Giriş”, Karatepe Yay., ss. 247, Ankara.
- Özbay, Y., (2002) Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, İber Mat., ss. 255, Trabzon.
- Petit Larousse, (1960), Libraire Larousse, Paris.
- Sağır, M., (1995), Erzincan ve Yöresi Ağızları, TDK, ss. 434, Ankara.
- Türkçe Sözlük, (1988), TDK, Ankara.
- Ülgen, G., Fidan, E., (1997), Çocuk Gelişimi, Milli Eğt. Basımevi, ss. 279, İstanbul,
- Temel, Z., F., Aksoy A. B., (2001), Ergen ve Gelişimi, Nobel Yay., ss. 168. Ankara.
- www.ens.uqac.ca/~flabelle/socio/genre.htm .
- Yavuz, K., Yetiş, K., Birinci, N., (1996), Üniversite Türk Dili ve Kompozisyon Dersleri, Bayrak Yay., ss. 400, İstanbul.